

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@bua.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

De 13 feeën aan de wieg van Doornroosje – Levensmomenten om samen te vieren

De 13 feeën aan de wieg van Doornroosje – Levensmomenten om samen te vieren

Studiedag georganiseerd door Rapunzel vzw [Leuven, 18 oktober 2024]

Cathy Van Gorp

Rapunzel vzw, vormings-, opleidings- en therapiecentrum in Diest, viert zijn twintigjarig bestaan op gepaste wijze. Het sprookje van Doornroosje wordt congruent met de visie van Greet Splingaer, gezinstherapeut, coördinator en opleider en tevens de grondlegger van Rapunzel, als raamwerk gebruikt voor deze studiedag. De waarde van vieren met of zonder ongenode gasten wordt in lezingen, workshops en creatieve intermezzo's geëxploreerd, om zo samen nieuwe betekenissen te ontdekken. Zo is er de metafoor van de twaalfde fee die de vloek van de dertiende fee alsnog kan verzachten. Onze hulp als therapeuten wordt vaak ingeroepen als mensen vast komen zitten wanneer de evidentie verstoord is geraakt. Op nostalgisch briefpapier staat een wens voor ons als tochtgenoot geschreven: 'We wensen je veel moed om de soms lastige weg in de hulpverlening te gaan [...]. Laat de doornhagen je niet afschrikken of verwonden. Alles heeft zijn tijd en tempo. Wanneer we samen geduldig blijven volhouden, koesteren en verwachten, zullen de rozen, ieder naar hun eigen aard en kleur, altijd opnieuw bloeien.'

Greet Splingaer heet ons van harte welkom op deze feestelijke dag. Splingaer begon samen met vier geëngageerde vrouwelijke therapeuten uit de jeugdzorg een groepspraktijk voor jongeren met hun gezinnen en co-creëerde gaandeweg een stevig opleidingsaanbod. Voor Splingaer is het hand in hand gaan van praktijk en opleiding een blijvende inspiratie om

systemisch en experiëntieel op weg te gaan met mensen en hun systeem.

Dirk De Wachter, psychiater en systeemtherapeut aan het Universitair Psychiatrisch Centrum KU Leuven, bijt de spits af. Hij brengt zevenentwintig engelen mee – voor hem essentieel gebleken bronnen van kracht en mogelijkheden tot verbinding naast zijn ziekbed en een inspiratie voor noodzakelijke ingrediënten in onze therapeutische werkrelatie. De Wachter benadrukt het belang van ons onbevungen openstellen voor de vreemdheid van de ander. Er schuilt immers een vrijheid achter het niet begrijpen, het niet weten. Aan de hand van enkele indringende ervaringen tijdens zijn ziekte- en behandelproces zet De Wachter zijn engelen op het podium. Engelen waar hij in religieuze zin niet in gelooft, maar die hem wel het geloof in zichzelf, zijn leven en zijn lichaam gaandeweg terug hebben gegeven. Zo was er de verpleegkundige die door haar zachte stem en subtiele aanraking het contact met de werkelijkheid terug binnen bracht. En dan is er de schoonmaakster als levend voorbeeld van 'de kleine goedheid' van Levinas (1961) die vaak onzichtbaar blijft in een ziekenhuiscontext maar van onschatbare betekenis is om je menselijke waarde te behouden. De Wachter heeft aan den lijve ondervonden dat hoop creëren gaat over gedeelde machteloosheid zonder belofte. Een oproep om als therapeut actief, genegen en geduldig te wachten en altijd verder te gaan, ook en vooral als het niet meer gaat.

Als intermezzo worden er stukjes uit het mooie boek *Brieven aan Doornroosje* van Toon Tellegen (2004) door 'prins Luc' voorgelezen. Toevallig of niet is dit boek uitgegeven in hetzelfde jaar dat Rapunzel is opgericht. Luc Vanhelmont is gestalttherapeut en biedt programma's op maat aan voor social-profitorganisaties rond samenwerking, communicatie en leidinggeven.

De 13 feeën aan de wieg van Doornroosje – Levensmomenten om samen te vieren

Na het intermezzo belicht Jasmina Sermijn, systeemtherapeut, opleider en supervisor bij Hestia, Rapunzel en Euthopia, het gebruik van rituelen in psychotherapie. Dit doet zij door het nabootsen van een video-opname van een jongedame die steeds naar therapie komt met haar hond. Sermijn interviewt de cliënt die in de huid kruipt van haar hond en vanuit dit perspectief naar haar eigen verhaal kijkt, terwijl zijzelf regisseur blijft. Concrete acties uit de sessie worden bewaard in de halsband van haar hond, de 'schatbewaarder'. Sermijns boodschap luidt: wanneer mensen verstrikt zijn geraakt in probleem-gesatureerde verhalen die ver afstaan van hun verlangens, maak dan opnieuw ruimte voor andere verhalen. Stimuleer kleine en grotere betekenisvolle acties die de kloof verkleinen naar rijkere verhalen en interactiepatronen.

Na de koffiepauze heet Bruno Hillewaere, systeemtherapeut, supervisor en opleider bij Euthopia en Rapunzel, ook de dertiende fee welkom op het feest, om de waarde van kwaadheid in relatie- en gezinstherapie in het licht te zetten. De etymologische achtergrond van kwaadheid linkt aan ethiek en de intentie tot toenadering. Ver-ont-waardiging toont wat ook groeps culturen geloven: dat kwaadheid een opkomen is voor je waarden en waardigheid als mens. Aan de hand van opgenomen gezinssessies toont Hillewaere het belang van het navigeren tussen steun en structuur bieden en dicht bij de emotie en dus de kwaadheid durven te gaan staan. Het betekent tevens dat je als hulpverlener verbinding dient te hebben met je eigen omgaan met kwaadheid en de geschiedenis ervan bij jezelf en je cliënt.

Na de middag kunnen we kiezen voor twee workshops uit een reeks van vijf. Ik kies voor de twee die het dichtst aansluiten bij mijn werkveld. Ik ervaar dat ze ook

dicht bij mezelf en mijn huidige levensfase liggen.

Kris hazenbosch, werkzaam bij Hestia en MSOC (Medisch Sociaal Opvang Centrum) Brussel en opleider bij Rapunzel, en Arlène Manirankunda, ervaren traumatherapeut bij personen met een vluchtverleden en slachtoffers van oorlogstrauma, nemen ons mee in het belang van overgangsrutuelen en een kijk op het leven als voortdurende reis. Hun workshop is getiteld: 'Ga je met me mee? Rites de passage, een narratieve benadering. Een kijk op het leven als een voortdurende reis met bijhorende overgangsrutuelen'. Belangrijke momenten, passages, worden door 'overgangsrutuelen' gemarkeerd en brengen in kaart wat betekenisvol is. Het interview door hazenbosch start bij de her-innering aan een belangrijke overgang in het leven van Arlène, het moment dat ze gaat studeren en op kamers gaat. 'Welke titel zou je deze overgang geven? Welke signalen ving je op die je vertelden dat het zo niet verder kon? Hoe werden deze belichaamd? Wat was er belangrijk maar ontbrak in je leven?' Er ontvouwt zich een kwetsbaar en krachtig verhaal waarbij Manirankunda met een traan en een lach terecht opmerkt: 'Kris heeft de kunst om alles belangrijk te maken.' Ook als getuige word ik geraakt. Ik voel hoe ik meedein op haar verhaal en bij eigen beelden van levensreizen terecht kom. Door deze hervertelling wordt deze levensfase op een nieuwe manier geïntegreerd in Manirankunda's zelfbeeld, levensverhaal en familiegeschiedenis. Hazenbosch zet samen met Manirankunda de drie transitiefasen heel tastbaar in het licht. In de separatie nemen we afstand van het gekende en familiale. We vertrekken alleen als er hoop is op iets nieuws. Loslaten van wat was, brengt ons in de liminale fase waar het essentieel is te vertragen, de twijfel uit te nodigen en uit te pakken, wat

De 13 feeën aan de wieg van Doornroosje – Levensmomenten om samen te vieren

geen evidentie is in onze moderne maatschappij. In de integratiefase vinden we een nieuwe plaats, nieuwe grond, nieuwe identiteit. 'Verbinden met de waarden van vorige generaties en de bredere gemeenschap gaf mij een gevoel alsof ik een bredere identiteit heb nu', noemt Maniran-kunda het.

Tot slot trakteert Mieke Hoste, relatie- en gezinstherapeut in haar eigen praktijk en opleider bij Rapunzel ons op een therapeutisch reisverhaal van Prince Charming en Doornroosje. Het koppel is verstrikt geraakt en gaat te rade bij de veertiende fee. We wandelen samen mee terug op hun relatietouw. We onderzoeken waar iets verloren ging om zo de pijn opnieuw te ervaren en de steken van destijds te proberen op te rapen. Onze antwoorden op vragen krijgen een plaats in het verhaal gesymboliseerd door wollen levenslijnen en attributen die momenten hierin markeren. Hoste laat ons als getuigen mee participeren in het zoekproces van dit koppel. De pijn zowel als de passie krijgt woorden zodat verbinding terug kan bestaan. Het was een heerlijke workshop

waarin op theatrale, zachte doch duidelijke wijze via eigen bewustzijnsprocessen krachtige handvatten werden aangereikt om met koppels op weg te gaan.

Ik keer voldaan huiswaarts, bevestigd in de wijzen waarop ik samen met moedige zoekende mensen dagelijks op weg ga. Of zoals Sermijn het benoemde: 'Vieren is markeren zoals rituelen dit doen, met een publiek dat erkenning geeft en symbolen als lijfelijke verankering.'

Cathy Van Gorp is klinisch psycholoog en systeemtherapeut, werkzaam in het traumateam van Centrum Geestelijke Gezondheidszorg Mandel en Leie te Kortrijk, en daarnaast in haar eigen praktijk voor psychotherapie en supervisie in Zedelgem. E-mail: cathyvangorp@telenet.be

Referenties

Levinas, E. (1961). *Totalité et infini*. Nijhoff.
Tellegen, T. (2004). *Brieven aan Doornroosje*. Querido.

<https://doi.org/10.5553/ST/092436312025037001008>

Unraveling moral dilemmas in everyday situations

Workshop georganiseerd door Euthopia [Breda, 25 oktober 2024]

Thomas Kalis

'We don't need to know what is right forever.' Ulman

Op 25 oktober 2024 bezoek ik een workshop georganiseerd door Euthopia over relationele ethiek in de therapiekamer. De bijeenkomst is aangekondigd met een citaat:

'Ethics are always co-constructed en relational' (Gergen, 2009). De Tsjechen Premysl Ulman en Pavel Nepustil, collaboratief en narratief georiënteerde systeemtherapeuten, leggen tijdens deze workshop uit hoe ethiek volgens hen het dagelijkse leven beïnvloedt.

Ulman start de workshop en benadrukt twee onderdelen: ethiek kan gezien worden als sociaal construct en hoe je anders zijn kunt omarmen. Hij doet dit vanuit de denkwijze van de filosoof Emmanuel Levinas (1906-1995). Ulman legt uit dat Levinas' filosofie anders is dan de heersende westerse filosofie. De westerse denkwijze gaat